

Nieuwe en zeldzame kortschildkevers (Coleoptera: Staphylinidae) voor de Belgische fauna

Tim STRUYVE

Leuvensesteenweg 677, 2812 Muizen, Belgium (e-mail: labiale_palp@hotmail.com).

Summary

Four rove beetles are added to the Belgian fauna: *Coproporus immigrans*, *Gabrius astutoides*, *Philhygra ripicola* and *Pseudocalea brevicornis*. Seven other species were rediscovered for the first time in Belgium after 1950: *Aleochara fumata*, *Amarochara umbrosa*, *Atheta melanaria*, *Atheta nigrifula*, *Philhygra terminalis*, *Pycnota paradoxa* and *Zyras lugens*. Finally the presence of four species that were recently found for the first time in Belgium is confirmed: *Atheta liliputana*, *Hypomedon debilicornis*, *Lypoglossa lateralis* and *Oxytelus migrator*.

Keywords : Coleoptera, Staphylinidae, new Belgian species.

Samenvatting

Vier soorten kortschildkevers worden toegevoegd aan de Belgische fauna: *Coproporus immigrans*; *Gabrius astutoides*; *Philhygra ripicola* en *Pseudocalea brevicornis*. Zeven andere soorten werden voor het eerst sinds 1950 opnieuw waargenomen in België: *Aleochara fumata*; *Amarochara umbrosa*; *Atheta melanaria*; *Atheta nigrifula*; *Philhygra terminalis*; *Pycnota paradoxa* en *Zyras lugens*. Ten slotte worden nieuwe vindplaatsen aangehaald van vier soorten die pas onlangs voor de eerste keer gemeld werden in België: *Atheta liliputana*; *Hypomedon debilicornis*; *Lypoglossa lateralis* en *Oxytelus migrator*.

Résumé

Quatre Staphylins nouveaux pour la faune belge sont mentionnés: *Coproporus immigrans*, *Gabrius astutoides*, *Philhygra ripicola* et *Pseudocalea brevicornis*. Sept espèces sont redécouvertes en Belgique pour la première fois depuis 1950: *Aleochara fumata*, *Amarochara umbrosa*, *Atheta melanaria*, *Atheta nigrifula*, *Philhygra terminalis*, *Pycnota paradoxa* et *Zyras lugens*. La présence de quatre espèces récemment trouvées pour la première fois en Belgique est confirmée: *Atheta liliputana*, *Hypomedon debilicornis*, *Lypoglossa lateralis* et *Oxytelus migrator*.

Inleiding

In 2001 verscheen de meest recente catalogus van de Belgische kortschildkevers (BRUGE *et al.*, 2001). Sindsdien werden echter heel wat aanvullingen op deze publicatie gemeld en bleek dat deze catalogus een onderschatting is van het reële aantal in ons land voorkomende soorten alsook van de recente verspreiding van heel wat soorten. We overlopen hier de meest bijzondere vangsten van de afgelopen jaren. Dit materiaal werd door de auteur geïdentificeerd en ingezameld tenzij anders vermeld.

Overzicht van de soorten (in alfabetische volgorde)

Aleochara fumata Gravenhorst, 1802

Onderzocht materiaal: 1 ex., 24/IV/2010, Fronville: autonet. Dit is de eerste waarneming na 1950 voor België en de eerste waarneming voor de Belgische Ardennen.

Amarochara umbrosa (Erichson, 1837)

Onderzocht materiaal: 2 ex., 21/VII/2009, Han-sur-Lesse: autonet. Dit is de eerste waarneming na 1950 voor België en de eerste waarneming voor de Belgische Ardennen.

Atheta liliputana (Brisout, 1860)

Onderzocht materiaal: 3 ex., 19/IV/2009, Yvoir : autonet; 1 ex., 30/06/2009, Hoge Venen, Bois Roslin: autonet; 1. ex. 08/IX/2009, Yvoir: autonet ; 4 ex. 21/VII/2009, Han-sur-Lesse: autonet; 1 ex. 24/IV/2010, Fronville: autonet. Deze soort werd pas in 2005 voor het eerst gemeld van België (BRUGE & DRUGMAND, 2005). De huidige vangsten duiden erop dat deze soort veel algemener is dan gedacht, maar vermoedelijk meestal niet juist wordt geïdentificeerd.

Atheta melanaria (Mannerheim, 1830)

Onderzocht materiaal: 1 ex., juni 2010, Ekstergoor, Beerse: opgekweekt uit mest, leg. M. JACOBS. Deze soort was tot nu toe enkel gekend van voor 1950 van het Brabantse district.

Atheta nigritula (Gravenhorst, 1802)

Onderzocht materiaal: 2 ex., 21/VII/2009, Han-sur-Lesse: autonet. Deze soort was tot nu toe enkel gekend van voor 1950 van het Brabantse district.

Coproporus immigrans Schülke, 2006

Onderzocht materiaal: meerdere exemplaren, 15/V/2010, Lovenhoek: handvangst in een berg maaisel met takken. Dit is de eerste waarneming voor België. Deze soort werd pas recent beschreven uit Duitsland met een onduidelijke herkomst (SCHÜLKE, 2006). Momenteel breidt ze zich zeer snel uit in Europa (SCHÜLKE, mond. med.).

Gabrius astutoides Strand, 1946

Onderzocht materiaal: 4 ex., 24/IV/2010, Fronville: autonet. Dit is de eerste waarneming voor België. Vermoedelijk wordt deze soort niet steeds onderscheiden van de algemenere *Gabrius astutus* Erichson, 1840.

Hypomedon debilicornis (Wollaston, 1857)

Onderzocht materiaal: meerdere exemplaren, 15/V/2010, Lovenhoek: handvangst in een berg maaisel met takken. Deze soort was tot nu toe in België enkel bekend van één waarneming te Evere in 1991 (BRUGE *et al.*, 2001).

Lypoglossa lateralis (Mannerheim, 1830)

Onderzocht materiaal: 2 ex., 30/VI/2009, Hoge Venen, Bois Roslin: autonet. Deze soort werd pas in 2007 voor het eerst gemeld in België (BRUGE *et al.*, 2007). Dit is de tweede waarneming voor België.

Oxytelus migrator Fauvel, 1904

Onderzocht materiaal: 1 ex., 25/VII/2001, De Panne; meerdere exemplaren, 21/vii/2009, Han-sur-Lesse: autonet; meedere exemplaren, 08/IX/2009, Yvoir: autonet. Deze soort was voordien enkel gemeld van Ellezelles in 1984 (BRUGE *et al.*, 2001). Er is ook een exemplaar gevonden in Kolmont in 2009 (CREVECOEUR, mond. med.). Blijkbaar is deze soort langzaam bezig zijn verspreidingsgebied aan het uitbreiden en is deze soort in de toekomst misschien op veel meer plaatsen in België te verwachten.

Philhygra ripicola (Hanssen, 1932)

Onderzocht materiaal: meerdere exemplaren, 21/VII/2009, Han-sur-Lesse: autonet. Dit is de eerste waarneming van deze soort in België.

Philhygra terminalis (Gravenhorst, 1806)

Onderzocht materiaal: 1 mannetje, 15/V/2010, Lovenhoek: handvangst in een mesotroof broekbos tussen Elzenzegge. Dit is de eerste waarneming na 1950 voor België.

Pseudocalea brevicornis (Kraatz, 1856)

Onderzocht materiaal: 1 ex., 12/VI/2010: Jeronimuspolder, Watervliet: handvangst in een zilt grasland. Dit is de eerste waarneming van deze soort in België.

Pycnota paradoxa (Mulsant & Rey, 1861)

Onderzocht materiaal: 1 ex., 06/III/2009, Zandvoorde: mollennest; 1 ex., 14/II/2010, Walhorn: mollennest. Dit zijn de eerste waarnemingen na 1950 voor België. Deze soort is vrijwel overal te verwachten, maar wordt zelden gemeld vanwege zijn verborgen levenswijze.

Zyras lugens (Gravenhorst, 1802)

Onderzocht materiaal: 1 ex., 19/IV/2009, Yvoir: autonet; 1 ex., 30/VI/2009, Hoge Venen, Bois Roslin: autonet; 1 ex., 21/VII/2009, Han-sur-Lesse: autonet; 1 ex., 24/IV/2010, Fronville: autonet. Dit zijn de eerste waarnemingen na 1950 van deze soort in België. Deze meerdere waarnemingen wijzen op erop dat deze soort een stuk algemener is dan eerst gedacht.

Dankwoord

Dank aan Luc Crevecoeur, Michael Schülke en Wouter Dekoninck voor aanvullingen en advies.

Bibliografie

BRUGE H., DRUGMAND D. & HAGHEBAERT G., 2001.
– Coleoptera Staphylinidae de Belgique et du

Grand-Duché de Luxembourg, catalogue commenté et éléments de biogéographie. *Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E.*, 137 : 139-172.

BRUGE H. & DRUGMAND D., 2005. – *Atheta* (Microdota) *liliputana* (Brisout De Barneville, 1860) une espèce nouvelle pour la faune belge (Coleoptera, Staphylinidae, Aleocharinae). *Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E.*, 141: 38-40.

BRUGE H., CREVECOEUR L. & WARZÉE N., 2007. –

Neuf Staphylins, nouveaux pour la faune belge (Coleoptera Staphylinidae). *Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E.*, 143: 57-82

SCHÜLKE M., 2006. – Drei neue Adventivarten der europäischen Staphyliniden-Fauna, mit Bemerkungen zu *Coproporus colchicus* Kraatz (Coleoptera, Staphylinidae, Tachyporinae). *Entomologische Blätter*, 102 : 173-201.

Bulletin S.R.B.E./K.B.V.E., 147 (2011) : 99-101

***Paratrechina longicornis* (Latreille, 1802) another introduced and invasive ant species discovered in Belgium**

Wouter DEKONINCK¹ & Dries BROUCKAERT²

1 Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Department of Entomology, Vautierstraat 29, B-1000 Brussels (wouter.dekoninck@natuurwetenschappen.be)

2 Brignoleslaan 33, B-8700 Tielt (driesbrouckaert@hotmail.com)

Abstract

In November 2010 workers of the crazy ant *Paratrechina longicornis* (Latreille, 1802) were collected in the indoor subtropical swimming pool facilities of Sunparks De Haan (constant temperature of 28-30°C and relative humidity >75%). Workers were foraging in and between flower and plant beds near the swimming pool and also in the changing cubicles, toilets and entrance rooms. Several nests sites were discovered in the indoor subtropical swimming pool infrastructure and in the restaurant building bordering the swimming infrastructure. There is a good chance that this species is also present in other indoor subtropical swimming pool facilities elsewhere in Belgium.

Keywords: *Paratrechina longicornis*, invasive species, introduction, first record

Introduction

In the last years, more and more invasive and tramp ant species have been reported in Belgium (see Table 1). However, records in Belgium of one of world's most dispersed tramp ant, *Paratrechina longicornis*, were lacking so far. According to WETTERER (2008), *P. longicornis* is arguably the most broadly dispersed of all ant species, distributed widely across the Old World and New World in both the northern and southern hemispheres. Identically to other invasive and tramp ant species as the Ghost ant *Tapinoma melanocephalum* (Fabricius, 1793), the Argentine Ant *Linepithema humile* (Mayr, 1868), the Big-Headed Ant *Pheidole megacephala* (Fabricius, 1793), and the Little Fire Ant *Wasmannia auropunctata* (Roger,

1863), it is an ubiquitous household and garden pest species throughout much of the tropics and subtropics and is a pervasive indoor pest in temperate regions (WETTERER, 2008). Many *P. longicornis* records, including most if not all records from temperate latitudes, come from inside or near buildings. Because *P. longicornis* can live indoors anywhere that humans live, there is no limit to the latitude where it could thrive (WETTERER, 2008). Surprisingly this successful worldwide spread ant species with an ability to flourish in highly distributed and artificial environments had not been recorded in Belgium so far. Probably it was neglected by entomologist because of its – in Belgium – exclusively indoor living lifestyle.